

Świadczenia opiekuńcze

Rodzaje świadczeń opiekuńczych

zasiłek pielęgnacyjny	świadczenie pielęgnacyjne	specjalny zasiłek opiekuńczy
-----------------------	---------------------------	------------------------------

Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek ten przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75 lat;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości **215,84** zł miesięcznie.

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje:

- osobie umieszczonej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
- **osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.**

Postępowanie w sprawie o przyznanie zasiłku pielęgnacyjnego wszczyna się na podstawie wniosku o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego.

Świadczenie pielęgnacyjne

1. Świadczenie pielęgnacyjne na zasadach obowiązujących od 01.01.2024r.

Od 1 stycznia 2024 r. obowiązują nowe przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych regulujące warunki przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, które wprowadziła ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym.

[Komu przysługuje świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach.](#)

Świadczenie pielęgnacyjne będą mogły otrzymać osoby, które sprawują opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami w wieku do ukończenia przez nie 18. roku życia.

Wymagane jest aby osoba wymagająca opieki legitymowała się ważnym orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej

egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji (takie orzeczenie zawiera informację w punktach 7 i 8 o treści: „wymaga”) albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zmienione przepisy rozszerzają również **krąg osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego** – od 1 stycznia 2024 r. świadczenie pielęgnacyjne będzie przysługiwać następującym opiekunom:

1. matce albo ojcu,
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 oraz z 2022 r. poz. 2140) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,
3. opiekunowi faktycznemu dziecka,
4. rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Możliwość łączenia pracy zawodowej z pobieraniem świadczenia pielęgnacyjnego

Jedną z najważniejszych wprowadzanych zmian jest możliwość łączenia aktywności zawodowej, bez żadnych ograniczeń z pobieraniem świadczenia pielęgnacyjnego. Oznacza to, że po zmianach świadczenie pielęgnacyjne przysługuje rodzicom lub innym ww. kategoriom opiekunów bez jakichkolwiek ograniczeń lub limitów w zakresie podejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (także również w sytuacji gdy opiekun dziecka w wieku do ukończenia 18 r. życia ma ustalone prawo do własnej emerytury, renty lub innego świadczenia emerytalno-rentowego).

Podwyższenie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego

Od stycznia 2024 świadczenie pielęgnacyjne wynosi 2988 zł.

Nowe przepisy przewidują również, że w przypadku gdy opiekun otrzymujący świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach sprawuje opiekę nad więcej niż jedną osobą (dzieckiem) w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się odpowiednim ww. orzeczeniem o niepełnosprawności, **to wysokość świadczenia pielęgnacyjnego jest podwyższana o 100% na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka** – warunkiem jest złożenie wniosku przez opiekuna o podwyższenie świadczenia pielęgnacyjnego (**uwaga: nie dotyczy to dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego**).

Wnioski o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na nowych zasadach można składać od 1 stycznia 2024 r. Tak jak dotychczas, wnioski można składać tradycyjnie na formularzach papierowych lub drogą elektroniczną za pośrednictwem portalu Emp@tia .

Uwaga: osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18 r. życia, które pobierają już świadczenie pielęgnacyjne przyznane im zgodnie z aktualnymi przepisami i które będą chciały po 31 grudnia 2023 r. otrzymać świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach, będą również musiały złożyć nowy wniosek o to świadczenie z jednoczesnym oświadczeniem o rezygnacji ze „starego”, dotychczas otrzymywanego świadczenia pielęgnacyjnego. Co to dla nich oznacza? Otóż będą mogły podjąć pracę zarobkową pobierając świadczenie pielęgnacyjne, ale będzie ono przysługiwało tylko do ukończenia 18 roku życia przez osobę z niepełnosprawnością.

2. Świadczenie pielęgnacyjne na zasadach obowiązujących do 31.12.2023r. i specjalny zasiłek opiekuńczy

Z dniem wejścia w życie ustawy o świadczeniu wspierającym czyli 1 stycznia 2024 r. zostaje uchylony art. 16a ustawy o świadczeniach rodzinnych regulujący zasady przysługiwania specjalnego zasiłku opiekuńczego. Jednakże, na podstawie przepisów przejściowych, specjalny zasiłek opiekuńczy będzie mógł być nadal przyznawany także po 31 grudnia 2023r. na zasadzie zachowania praw nabytych, które są uregulowane w przepisach przejściowych ustawy o świadczeniu wspierającym. Ochrona praw nabytych będzie również dotyczyć opiekunów, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne na starych zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r.

Zatem osoby, które przed dniem lub po dniu wejścia w życie ustawy o świadczeniu wspierającym nabyły lub nabędą prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r. i za okres co najmniej do dnia 31 grudnia 2023 r. będą uprawnione do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego, będą mogły zachować prawo do tych świadczeń na zasadzie ochrony praw nabytych na obowiązujących do 31 grudnia 2023 r. dotychczasowych zasadach przewidzianych w ustawie o świadczeniach rodzinnych – jednak nie dłużej niż do końca okresu, na który prawo zostało przyznane.

Ww. osoby, zachowają prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., również w przypadku, gdy osobie nad którą sprawują opiekę zostanie wydane nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie o niepełnosprawności. Warunkiem zachowania prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego w tym przypadku konieczne będzie **złożenie wniosku o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia, a następnie złożenie wniosku o świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy w terminie 3 miesięcy, licząc od wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności (art. 63 ust. 3 ustawy o świadczeniu wspierającym).**

Uwaga: prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach dotychczasowych przysługiwać będzie ww. osobom korzystającym z ochrony praw nabytych również po upływie okresu zasiłkowego, na który ten zasiłek został przyznany (czyli także na kolejne okresy zasiłkowe) pod warunkiem, że wniosek o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego na nowy okres zasiłkowy zostanie złożony w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym zakończył się dotychczasowy okres zasiłkowy (czyli w ciągu 3 miesięcy od dnia 31 października danego roku kalendarzowego).

Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy przyznane na zasadach dotychczasowych oraz zasiłek dla opiekuna, nie przysługują jeżeli osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane prawo do świadczenia wspierającego. Czyli, jeśli pełnoletnia osoba z niepełnosprawnością, na którą opiekun pobiera wymienione wcześniej jedno ze świadczeń (na starych zasadach) i nabędzie prawo do świadczenia wspierającego z ZUS uchylimy prawo do świadczenia.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r.- Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Na podstawie art. 17 ust. 1a u.ś.r. „osobom, o których mowa w ust. 1 pkt 4, innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się o rzezieniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) nie ma osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

W sytuacji, gdy osoba z niepełnosprawnościami złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego konieczne będzie:

- zawieszenie postępowania o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna.
- zawieszenie wypłaty przyznanego już świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna.
- W przypadku gdy Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówi przyznania świadczenia wspierającego lub pozostawi wniosek bez rozpatrzenia – świadczenia zostaną wypłacone od momentu ich wstrzymania oczywiście, jeżeli opiekun nadal spełnia warunki określone w przepisach.
- Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna, wypłacony opiekunowi za okres, za który osoba wymagająca opieki otrzymała świadczenie wspierające, będzie świadczeniem nienależnie pobranym. Do jego zwrotu wraz z odsetkami będzie zobowiązany opiekun.
- Osoba z niepełnosprawnościami, składając w ZUS wniosek o świadczenie wspierające będzie mogła zdecydować od jakiego miesiąca chce mieć przyznane świadczenie wspierające, dzięki czemu może nie dopuścić do sytuacji otrzymania świadczenia wspierającego za ten sam okres, za który jej opiekun otrzymał w gminie świadczenie opiekuńcze.

Specjalny zasiłek opiekuńczy

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje:

- osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny - czyli pokrewieństwo 1 i 2 stopnia (dzieci – rodzice, wnuki – dziadkowie, rodzeństwo) a także współmałżonkom

jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Kwota świadczenia to **620 zł** miesięcznie.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę **REZYGNUJE LUB NIE PODEJMUJE** zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu jej sprawowania.

Kryterium dochodowe uprawniające do specjalnego zasiłku opiekuńczego to **764 zł**.

W celu ustalenia dochodu liczy się łączny dochód dwóch rodzin: rodziny osoby sprawującej opiekę i rodziny osoby wymagającej opieki.

Kogo zaliczamy do składu rodziny?

- Skład rodziny osoby sprawującej opiekę:
- małżonkowie, rodzice dzieci, opiekun faktyczny dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekunów; do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.
- Skład rodziny małoletniej osoby wymagającej opieki: osoba wymagająca opieki, jej rodzice, małżonek rodzica osoby wymagającej opieki lub osoba z którą rodzic osoby wymagającej opieki wychowuje wspólne dziecko, pozostające na utrzymaniu wyżej wymienionych osób dzieci w wieku do 25 roku życia. Do składu rodziny nie zaliczamy: dziecka będącego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko, rodzica osoby wymagającej opieki zobowiązanego do alimentacji na jej rzecz.
- Skład rodziny pełnoletniej osoby wymagającej opieki: osoba wymagająca opieki, jej małżonek lub osoba z którą wychowuje wspólne dziecko, pozostające na utrzymaniu wyżej wymienionych osób dzieci w wieku do 25 roku życia. Do składu rodziny nie zaliczamy: dziecka będącego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

- **osoba sprawująca opiekę:**

a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia,

b) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,

c) legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

- **osoba wymagająca opieki :**

a) została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

b) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;

c) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;

d) na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zarejestrowanie w powiatowym urzędzie pracy jako osoba poszukująca pracy lub posiadanie statusu bezrobotnego nie ma wpływu na uprawnienie do specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przyznane na zasadach dotychczasowych oraz zasiłek dla opiekuna, **nie przysługują jeżeli osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane prawo do świadczenia wspierającego.** Czyli, jeśli pełnoletnia osoba z niepełnosprawnością, na którą opiekun pobiera wymienione wcześniej jedno ze świadczeń (na starych zasadach) i nabędzie prawo do świadczenia wspierającego z ZUS uchylimy prawo do świadczenia.

Postępowanie w sprawie o przyznanie specjalnego zasiłku opiekuńczego wszczyna się na podstawie wniosku o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego.